

PELERINUL RUS

Mărturisirea unui pelerin
despre lucrarea plină de har a
Rugăciunii lui Iisus

Traducere din limba rusă:

Gherontie Cruceada

EDITURA EGUMENITA

îndatoresc să le păstrez într-o neuitată aducere aminte, iar pentru dumneavoastră toți, eu nutresc o aleasă cinstire și mulțumire în inima mea plină de recunoștință.

Pelerinul și profesorul: În sfârșit a sosit și vremea plecării noastre. Cu cea mai mare osârdie cerem rugăciunile sfinției tale cu care să pornim la drum și să călătorim.

Pustnicul: Dumnezeuul păcii, Cel ce, prin sângele unui testament veșnic, a sculat din morți pe Păstorul cel mare al oilor, pe Domnul nostru Iisus, să vă întârească în orice lucru bun, ca să faceți voia Lui, și să lucreze în noi ceea ce este bine plăcut în fața Lui, prin Iisus Hristos, Căruia fie slava în vecii vecilor. Amin! (Evrei 13, 20-21).

CUPRINS

Prefață	5
Prima povestire	7
A doua povestire	25
A treia povestire	67
A patra povestire	73
A cincea povestire	117
A șasea povestire	187
A șaptea povestire	239

într-un număr foarte mic, ca manuscrise dactilografiate.

Astfel, îndată după al Doilea Război Mondial, la mănăstirea Cernica de lângă București, venind de la mănăstirea Optina, avea să se stabilească pentru scurtă vreme părintele rus Ioan Culîghin, aducând cu sine atât *Sbornicul de la Optina* (o scriere isihastă din secolul XIX), cât și *Mărturisirea unui Pelerin (rus)*.

*

Toți marii povățuitori spirituali români ai secolului nostru, părinți de fericită pomenire, Pr. Vichentie Mălău, Pr. Ieroschimonahi Paisie Olaru, Antim Găină, Daniil (Sandu Tudor), ca să amintim numai pe câțiva din cei mulți vrednici de pomenire, au recomandat stăruitor și cu deosebită căldură celor însetați de desăvârșire și sfințire lectura *Pelerinului* ca un însoțitor credincios de neînlocuit pentru cei ce îndrăznesc să asalteze cerul încă fiind în această lume și într-un trup muritor.

PRIMA POVESTIRE

Sunt, din mila Domnului, creștin; prin faptele mele – un mare păcătos și prin rostul meu în lume un pribeag fără adăpost și de cea mai joasă origine; rătăcesc dintr-un loc în altul. Tot avutul îmi este o straiță pe spate cu puțină pâine uscată și o *Biblie* în sân. Și-atât.

În Duminica a 34-a după Rusalii m-am dus la biserică, la slujbă, să mă rog. Se citea din *Epistola I a Sfântului Apostol Pavel către Tesaloniceni* și, între altele, cuvintele următoare: *Rugați-vă neîncetat* (I Tesaloniceni 5, 17). Vorbele acestea mi s-au întipărit în minte și am început să cuget: cum e cu putință să se roage cineva neîncetat, când omul e nevoit să-și întrebuițeze timpul cu altele, pentru a-și câștiga viața? Am căutat atunci în *Biblie* și am citit chiar cu ochii mei cuvintele auzite care ne arată că trebuie întotdeauna, în orice timp și în orice loc.

M-am frământat mult, dar nu m-am simțit convins de nimic. Ce trebuie să fac? – m-am gândit eu... Unde aș putea găsi pe cineva să mă lămurească? O să mă duc să cercetez toate bisericile în care sunt predicatori vestiți: doar voi auzi

ceva care să poată să mă lumineze. Ceea ce am și făcut. Am ascultat multe cuvântări despre rugăciune, ce este rugăciunea, cât de trebuitoare ne este și care-i sunt roadele; dar nimeni nu spunea cum poate cineva să se roage neîncetat.

Am ascultat o cuvântare despre rugăciunea continuă și neîncetată, dar nu se arătau mijloacele de a ajunge la ea. Niciodată nu găseam ceea ce doream și m-am lăsat de a mai lua parte la cuvântările publice. Mi-am pus în gând altceva: să găsesc, cu ajutorul lui Dumnezeu, un om încercat și învățat care să poată să mă învețe personal lucrul către care sufletul meu se simțea atât de puternic atras.

Am rătăcit multă vreme, prin multe locuri; citeam *Biblia* mea și întrebam pretutindeni dacă nu s-ar găsi prin împrejurimi o călăuză duhovnicească, înțeleaptă și evlavioasă.

Într-o zi, mi-a spus cineva: la țară, la o moșie, locuiește un domn, care de multă vreme râvnește mântuirea sufletului său. Are un paraclis chiar în casă, niciodată nu-și părăsește moșia, neîncetat se roagă și citește cărți sfinte.

Fără zăbavă am alergat într-acolo și am găsit pe moșier.

- Ce vrei de la mine? - m-a întrebat el.

- Am auzit că sunteți un om încercat, învățat și cu frica lui Dumnezeu, vă rog să-mi lămuriiți ce se înțelege prin cuvintele Apostolului: *Rugați-vă neîncetat*, și cum se poate să se roage

cineva neconținut? Atât de mult aș vrea să știu, dar nu pot să aflu de nicăieri.

Moșierul s-a uitat lung și liniștit la mine, apoi a zis:

- Rugăciunea lăuntrică neîncetată este ca un zbor liber al sufletului omenesc spre Dumnezeu. Pentru a obține un progres cu rugăciunea aceasta izvorâtă de sus, trebuie să rugăm pe Dumnezeu să ne lumineze. Roagă-te mereu cu ardoare, rugăciunea însăși îți va arăta cum poate să devină neîncetată, îți trebuie însă un oarecare timp.

Mi-a dat de mâncare, bani de drum și m-a lăsat fără să-mi mai spună ceva. Mergeam și mă gândeam mereu la cele ce-mi spusese omul acesta, dar nu puteam să adâncesc nimic. Nu puteam să mai închid ochii noaptea, atât de mult mă chinuia gândul să știu ce-i cu aceste cuvinte. Merseam pe puțin două sute de kilometri când am sosit într-un oraș mare, capitală de provincie, unde era și o mănăstire. Am auzit vorbindu-se la han de starețul mănăstirii, că este un om de o bunătate rară, evlavios și ospitalier. M-am dus să-l văd. M-a primit foarte prietenește, m-a pus la masă și mi-a dat băuturi răcoritoare.

- Nu mi-e sete, cinstite părinte, i-am spus eu, vă rog numai să-mi dați o învățătură: cum aș putea să-mi mântuiesc sufletul?

- Cum vine asta: să-ți mântuiești sufletul? Fă toate rugăciunile, roagă-te lui Dumnezeu și vei fi mântuit.

- Dar eu aud că trebuie să ne rugăm într-una și nu pot pricepe deloc cum e cu puțință așa ceva. Vă rog, cinstite părinte, luminați-mă!

- Scumpe frate, n-aș ști să te lămuresc... A! Uite aici o cărticică unde e vorba tocmai despre asta.

Și îmi întinse tocmai cartea Sfântului Dimitrie de Rostov, *Învățătura duhovnicească despre omul launtric*, zicându-mi: „Citește la pagina aceasta”.

Acolo scria așa: „*Rugați-vă fără încetare*, aceste cuvinte trebuie astfel înțelese: noi trebuie să ne rugăm neîntrerupt în duh”.

- Dar spune-mi: cum poate duhul nostru să fie totdeauna ațintit numai spre Dumnezeu, să nu se dezlipească niciodată de El și să se roage cu statornicie?

- Fără îndoială că e foarte cu anevoie. Această nu se poate împlini decât cu ajutorul lui Dumnezeu, mi-a spus el.

Am petrecut noaptea la stareț, i-am mulțumit pentru ospăț și am pornit mai departe fără să știu unde. Mă împovăra greu lipsa mea de pricepere și, pentru a mă liniști, citeam și răs citeam Sfânta Scriptură. Astfel am umblat cinci zile în lungul drumului mare. În sfârșit, spre seară, m-a ajuns un bătrân care părea să fie față bisericească. L-am întrebat și mi-a spus că este din singurătatea unei mănăstiri de departe, așezate la zece kilometri de drumul mare. M-a luat cu

el, spunându-mi că acolo pelerinii sunt primiți cu bucurie și că tuturor li se dă adăpost și masă la mănăstire. Nu mă împingea nimic să mă duc acolo. I-am răspuns bătrânului că nu e de ajuns pentru mine să am un pat pe care să pun capul, ci eu caut o învățătură duhovnicească. Și apoi nici n-aveam nevoie de ale gurii, fiindcă în straiță aveam destulă pâine.

- Și ce învățătură duhovnicească ai vrea tu să capeți? - mă întreabă el. Te îndoiești de ceva? Cu ce-ți petreci timpul? Vino la noi, dragă frate! Noi avem călugări cu multă experiență, care vor putea să-ți împace sufletul și să-l îndrepte pe drumul cel adevărat la lumina cuvântului lui Dumnezeu și a Sfinților Părinți.

Atunci i-am povestit eu cum auzisem la biserică și citisem în *Biblie* că trebuie să ne rugăm neîncetat, totdeauna și oriunde, nu numai când lucrăm sau veghem, dar chiar și în somn. *Eu dorm, dar inima-mi veghează* (Cântarea Cântărilor 5, 2). I-am spus cât de neliniștit sunt că nu pot pricepe în ce fel aș putea ajunge acolo. În același timp, dorul meu e nestăpânit ca și setea de a cunoaște: zi și noapte nu pot uita. Și i-am povestit cum am umblat la biserică, cum am ascultat predici, am citit și mi-am frământat mintea, dar, cu toate acestea, n-am putut găsi ceea ce-mi trebuia, rămânând astfel în neliniște și în îndoială.

Bătrânul și-a făcut semnul crucii și a grăit: Mulțumesc lui Dumnezeu, frate mult iubit, că ai

putut deștepta în tine acest dor măreț de a cunoaște rugăciunea lăuntrică! Să vezi în asta chemarea lui Dumnezeu! Liniștește-te și crede-mă că râvna ta de până acum nu este altceva decât dovada că voința lui Dumnezeu lucrează prin propria voință.

Ți s-a dovedit că lumina cerească a rugăciunii lăuntrice fără odihnă nu poate fi câștigată nici cu înțelepciunea lumii acesteia, nici prin pofta de a ști, ba, din contră, ea se descoperă în sărăcia duhului și în curăția inimii, cu ajutorul unei neostoite trude. Iată de ce nu trebuie să te mire că până acum n-ai putut înțelege nimic din adâncul acestei rugăciuni și nici felul cum ai putea să ajungi la împlinirea ei neconținută. Desigur că s-a predicat, s-a învățat și s-au scris multe despre rugăciune, dar cea mai mare parte din socotințele oamenilor se reazemă pe încercările duhului și înțelepciunea firii, și nu pe viață.

Se cercetează lucrurile pe dinafară, nu în adâncul lor. Se vorbește despre trebuința rugăciunii, de puterea, de binefacerea ei și de tot ce trebuie s-o însoțească: zel, ardoare, căldura inimii, curățenia gândurilor, împăcarea cu dușmanii, umilința și multe altele. Dar, ce este rugăciunea și cum trebuie să învățăm a ne ruga? La aceste întrebări care, după mine, sunt cele dintâi și cele mai de seamă, rareori se găsește un răspuns care să le dea tot înțelesul, căci aici este nevoie de o știință tainică, nu numai de învățătură omenească.

Și, ceea ce este mai de plâns, e că deșarta înțelepciune a lumii se silește să măsoare lucrurile lui Dumnezeu cu măsură omenească. Mulți își închipuie că faptele bune și toate mijloacele pregătitoare sunt cele care ne fac demni de rugăciunea contemplativă. Lucrurile stau cu totul dimpotrivă, căci rugăciunea lăuntrică este aceea care dă naștere faptelor bune și virtuților. Roadele și urmările rugăciunii sunt socotite mijloace și cărări spre rugăciune și astfel s-a micșorat puterea și scopul rugăciunii. Sfântul Apostol Pavel zice: *Vă îndemn, deci, înainte de toate, să faceți cereri, rugăciuni, mijlociri, mulțumiri, pentru toți oamenii* (I Timotei 2, 1).

Creștinul trebuie să facă multe fapte bune, însă ceea ce trebuie să îplinească înainte de orice este să se roage, căci fără de rugăciune, orice s-ar zice, el nu poate face nimic bun. Fără rugăciune nu poate găsi calea către Domnul, nu poate să priceapă adevărul, nu poate să-și răstignească trupul, nu poate cu tot focul și simțirea lui să vadă aprinzându-se în inimă lumina lui Hristos; el nu poate ajunge fericit și unit cu Dumnezeu. Nimic din toate acestea nu se poate împlini fără rugăciunea continuă și răbdare. Desăvârșirea rugăciunii nu stă în puterea noastră, căci după cuvântul Sfântului Apostol Pavel: *Noi nu știm să ne rugăm cum trebuie* (Romani 8, 26).

Să ne rugăm adesea, să ne rugăm zi și noapte: iată ce ni s-a propus ca mijloc de a dobândi

rugăciunea curată, care este mama tuturor bunurilor duhovnicești! „Câștigă pe mamă și ea îți va da copiii!”, zice Sfântul Isaac Sirul. Dobândește în primul rând rugăciunea și vei culege toate celelalte virtuți. Dar cei ce nu au experiență proprie și nu cunosc deloc învățătura Sfinților Părinți știi și vorbesc puțin despre aceasta.

În timp ce vorbeam astfel, pe nesimțite, ajunserăm la mănăstire. Pentru a nu pierde din vedere bătrânul înțelept, și pentru a-mi vedea împlinită dorința cât mai curând, m-am grăbit să-i spun: „Fie-vă milă, cinstite părinte, și învățați-mă ce este rugăciunea continuă și cum se învață? Văd că dumneavoastră cunoașteți aceasta!” Bătrânul a primit cu bunăvoință ruga mea și m-am dus cu el, în chilia lui. Ajunși acolo, mi-a zis: „Rugăciunea lăuntrică neîntreruptă către Iisus este o chemare cu buzele, statornică și fără odihnă, a dumnezeiescului nume al lui Iisus Hristos, în duh și în inimă; este încredințarea neclintitei Sale prezențe și cererea cu umilință a harului în timpul oricărei lucrări, în toată vremea, în tot locul, până și în somn. Chemarea este formată din următoarele cuvinte: **Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă!** Acela care se obișnuiește cu această chemare încearcă o așa de mare liniște și astfel de trebuință de a repeta neîncetat această rugăciune, că nu poate trăi fără ea și aceasta răsună în el, așa zicând, de la sine. Acum pricepi ce înseamnă rugăciunea neconținută?”.

– Da, bunule părinte! În numele lui Dumnezeu, învață-mă cum aș putea să mă obișnuiesc cu aceasta!, am strigat plin de bucurie.

– Citește cartea aceasta, mi-a spus el. Se cheamă *Filocalia* și cuprinde o descriere deplină și amănunțită a ce înseamnă rugăciunea fără întrerupere scrisă de douăzeci și cinci de Sfinți Părinți. Este pătrunsă de o înaltă înțelepciune și sfințenie, încât este socotită ca cea dintâi și cea mai bună carte a vieții contemplative și duhovnicești.

– Este, deci, mai sublimă și mai sfântă decât *Biblia?*, am întrebat eu.

– Asta nu, numai că ea cuprinde explicații ușoare asupra a tot ce Sfânta Scriptură are tainic și de neînțeles pentru sufletul nostru orb. Soarele este mai strălucitor decât orice, dar nu-l poți privi cu ochiul liber, trebuie să te folosești de o bucată de sticlă artificială, care este de multe ori mai mică și mai întunecată ca soarele, însă prin această bucațică de sticlă poți contempla și admira astrul superb și poți suporta razele lui scăpărătoare. Sfânta Scriptură este la fel cu soarele strălucitor și această carte, *Filocalia*, este bucațica de sticlă de care ne servim, pentru a contempla mărețul astru. Ascultă aici. Vreau să-ți citesc puțin din ea.

Deschise cartea, găsi cuvântul Sfântului Simeon Noul Teolog, și citi: „Stai singur și liniștit, pleacă-ți capul, închide ochii, răsuflă ușor și închipuie-ți că privești în propria-ți inimă.